

የንግድ ድርጅቶች

መስፍን አረጋ
www.amaromiffa.com

መንደርደርያ

ይህ ጠማር (article) በንግድ ድርጅቶች ስያሜዎች ላይ የሚያተኩር ጠማር ሲሆን፣ ዱኛዊ ቃሎች (economic terms) በሚል ርዕስ የጠመርኩት ጠማር ተከታይ ጠማር ነው። እነዚህ ጠማሮች ደግሞ «ሰገላዊ አማራጭ» (አማርኛ) በሚል ርዕስ በቅርቡ ካሳተምኩት መጽሐፍ የተቀነጨቡ ቅንጫቤዎች ናቸው።

የንግድ ድርጅቶችን ስያሜዎች በተመለከተ ባገራችን በጠቢያ በተለይም ደግሞ በመዲናችን ባዲሳባ የሚታየው የቋንቋ ብክለትና ጭምልቀት ከከተማይቱ የቆሻሻ ክምችት ክርፋት የባሰ ቀፋፊና አጸያፊ ሁኗል። ያሳ ግማቱ ካናቱ ነውና፣ ይህን አሳፋሪና አጸያፊ ተግባር ያማረኛው ጸር ጎጠኛው ወያኔ እንደሚያበረታታው ግልጽ ነው። «ሲስተርስ ካሬ፣ ዋሽንግተን ሬስቶራንት፣ ቸርጅል ሆቴል፣ ኒውዮርክ ሚኒሚርት፣ ኮሎራዶ ቲሃውስ፣»

ጉዳ ተዘርዘር መቸ ይዘለቃል
እንደው በደፈናው ባጭሩ በጥቅል
ጭምልቅልቅ ብሏል ማለቱ ይበቃል።

ቡሻ፣ ኡሳ፣ ጨቡቃ

ቡና እና ሻሂ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ቡሻ (cafe) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ለምሳሌ ያህል «ቤንመረብ ቡሻ» ወይም ባጭሩ ቤንቡሻ (internet cafe) ይሆናል። ቡሻኛ (cafe worker) ማለት ደግሞ የቡሻ ሠራተኛ ማለት ነው።

ኡይስ (ጠጣ፣ ፈሳሽ ነገር ወሰደ) ከሚለው የወላይትኛ ቃል ኡሳ (bar)፣ ኡሳኛ (bartender) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ኡሳኛ ማለት ኡሳ ውስጥ መጠጥ የሚያቀርብ፣ ማለትም መጠጥ ቀጅ ማለት ነው።

ሃቡቃ (መጠጣት) ከሚለው የኦሮምኛ ቃል ጨቡቃ (grocery)፣ ጨቡቃኛ የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ጨቡቃኛ ማለት የጨቡቃ ሠራተኛ በተለይም ደግሞ ቦልቻሚ (manager) ማለትም አስተዳዳሪ ወይም ደግሞ የጨቡቃ ባልተቤት ማለት ነው።

cafe	ቡሻ	bartender	ኡሳኛ
cafe (worker)	ቡሻኛ	grocery	
bar	ኡሳ	grocery (worker)	

ሻቡግ፣ ኛኪታ፣ ኛራ

ሻይ፣ ቡና እና ምግብ ከሚሉት ቃሎች ሻቡግ (cafeteria) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ሻቡግኛ (cafeteria worker) ማለት ደግሞ የሻቡግ ሠራተኛ ማለት ነው።

ኛታ (ምግብ) የሚለውን የኦሮምኛ ቃልና ኪታ (ቤት) የሚለውን የወላይትኛ ቃል በማጣመር ኛኪታ (restaurant)፣ ኛኪታኛ (restaurateur) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ኛኪታኛ ማለት የኛኪታ ሠራተኛ በተለይም ደግሞ ቦልቻሚ (manager) ወይም ደግሞ የኛኪታ ባልተቤት ማለት ነው።

ኛታ (ምግብ) የሚለውን የኦሮምኛ ቃልና ዝርዝር የሚለውን ያማረኛ ቃል በማጣመር ኛራ (menu) የሚለውን ቃል እናገኛለን።

cafeteria	ሻቡግ	restaurant	ኛኪታ
cafeteria (worker)	ሻቡገኛ	restaurateur	ኛኪታኛ
		menu	ኛራ

ዳቅሳ፣ ፍርኑስ፣ መፍኑስ

ምድቃስ (ማንቀላፊያ፣ መተኛ፣ የንቅልፍ ቦታ) ከሚለው የግእዝ ቃል ዳቅሳ (motel)፣ ዳቅሰኛ (motelier) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ዳቅሰኛ ማለት የዳቅሳ ሠራተኛ በተለይም ደግሞ ቦልቻሚ (manager) ወይም ደግሞ የዳቅሳ ባልተቤት ማለት ነው።

ፈረነስ (አበላ፣ አጠገብ፣ አስተኛ፣ ደስ አሰኘ) ከሚለው የግእዝ ቃል ፍርኑስ (hotel)፣ ፍርኑሰኛ፣ ፈርናሽ (hotelier) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ፈርናሽ ማለት የፍርኑስ ሠራተኛ በተለይም ደግሞ ቦልቻሚ ወይም ደግሞ የፍርኑስ ባልተቤት ማለት ነው።

መናፈሻ እና ፍርኑስ ከሚሉት ቃሎች መፍኑስ (resort)፣ መፍኑሰኛ (resort worker) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። መፍኑሰኛ ማለት የመፍኑስ ሠራተኛ፣ በተለይም ደግሞ ቦልቻሚ ወይም ደግሞ የመፍኑስ ባልተቤት ማለት ነው።

motel	ዳቅሳ	hotelier	ፍርኑሰኛ
motelier	ዳቅሰኛ	resort	መፍኑስ
hotel	ፍርኑስ	resort (worker)	መፍኑሰኛ

ቁንሱቅ፣ ጃንሱቅ፣ ጃንዘን

ቁንጥ እና ሱቅ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ቁንሱቅ (boutique)፣ ቁንሱቅኛ (boutiquier) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ቁንሱቅኛ ማለት የቁንሱቅ ሠራተኛ በተለይም ደግሞ ቦልቻሚ ወይም ደግሞ የቁንሱቅ ባልተቤት ማለት ነው።

ጃን (ትልቀ) እና ሱቅ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ጃንሱቅ (supermarket) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ጃንሱቅኛ ማለት ደግሞ የጃንሱቅ ሠራተኛ ማለት ይሆናል።

ጃን እና መጋዘን የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ጃንዘን (superstore) የሚለውን ቃል እናገኛለን። ጃንዘንኛ ማለት ደግሞ የጃንዘን ሠራተኛ ማለት ይሆናል።

እግረመንገዳችንን ደግሞ ጃን እና ገበያ የሚሉትን ቃሎች በማጣመር ጃንገበያ (mercato) የሚለውን ቃል ፈጥረን መርካቶ የሚለውን የጠላት ቃል ከቋንቋችን ማስወገድ እንችላለን። በሌላ አባባል ጃንጥላ፣ ጃንሜዳ ወዘተ. እንደምንለው ጃንገበያ እንላለን ማለት ነው። ጃንገበያ ማለት ትልቅ ገበያ ማለት ነው።

boutique	ቁንሱቅ	supermarket (worker)	ጃንሱቅኛ
boutiquier	ቁንሱቅኛ	superstore	ጃንዘን
supermarket	ጃንሱቅ	superstore (worker)	ጃንዘንኛ
		Mercato	ጃንገበያ

በሪሳቅ፣ መጽብር

በሬሳ (ፀሐፊ፣ ደራሲ) የሚለውን የኦሮምኛ ቃልና ሱቅ የሚለውን ቃል በማጣመር በሪሳቅ (stationery) የሚለውን ቃል እናገኛለን። በሪሳቅ ማለት በተጓዣ ሁኔታ «የጽሕፈት መሳርያ መደብር» የምንለው ነው። በሪሳቅኛ (stationer) ማለት ደግሞ የበሪሳቅ ሠራተኛ ማለት ነው።

መጽሐፍ እና መደብር ከሚሉት ቃሎች መጽብር (bookstore) የሚለውን ቃል እናገኛለን። መጽብር ማለት በተጓዣ ሁኔታ የመጽሐፍት መደብር የምንለው ነው። መጽብረኛ ማለት ደግሞ የመጽብር ሠራተኛ ማለት ነው።

stationary	በሪሳቅ	bookstore	መጻብር
stationary (worker)	በሪሳቀኛ	bookstore (worker)	መጻብረኛ

ሂካ

ሂካ (glossary) ማለት የቃላት ዝርዝር ማለት ሲሆን፣ ቃሉ የተገኘው ሂካ (ፍች) ከሚለው የኦርዎኛ ቃል ነው። ከዚህም ሂካዊ (glossarial)፣ ሂካኛ (glossarian) የሚሉትን ቃሎች እናገኛለን። ግሱም ሲረባ ሃየክ (prepare glossary)፣ ህይክ፣ ሃያኪ፣ ህየካ እያለ ይሄዳል። ሃየክ ማለት ሂካ አዘጋጅ ማለት ሲሆን፣ የእንግሊዘኛ አቻ ግን የለውም።

bar - አሳ	Mercato - ጃንገቢያ
bartender - አሳኛ	motel - ዳቅሳ
bookstore - መጻብር	motelier - ዳቅሳኛ
bookstore (worker) - መጻብረኛ	resort - መፍኑስ
cafe - ቡሻ	resort - መፍኑስ
cafe (worker) - ቡሻኛ	resort (worker, owner, manager) - መፍኑሰኛ
cafeteria - ሻቡግ	resort (worker, owner, manager) - መፍኑሰኛ
cafeteria (worker) - ሻቡግኛ	restaurant - ኛኪታ
gorcery (worker, owner, manager) - ጨቡቀኛ	restaurateur - ኛኪታኛ
grocery - ጨቡቃ	stationer - በሪሳቀኛ
hotel - ፍርኑስ	stationery - በሪሳቅ
hotelier - ፈርኑሰኛ፣ ፈርናሽ	supermarket - ጃንሱቅ
internet - ቤንመረብ፣ ቤንመረባዊ	supermarket (worker) - ጃንሱቀኛ
internet (to) - ቤንመረብ፣ ቤንምርብ፣ ቤንመራቢ፣ ቤንምረባ	superstore - ጃንዘን
internet cafe - ቤንመረብ ቡሻ (ቤንቡሻ)	superstore (worker) - ጃንዘንኛ
menu - ኛራ	

ስላነበቡኝ አኩቴ (thanks)። በሌላ ጦማር (article) እስከምንገኛኝ ድረስ ደህና ይሰንቡቱ፣ አብሔር (God) - የጦቢያ አምላክ - ይጠብቅዎ።

መስፍን አረጋ ዘንደ ኩሽ
 የትብቱ ቀብር ደሴ - ሳላይሽ።
 mesfin.arega@gmail.com